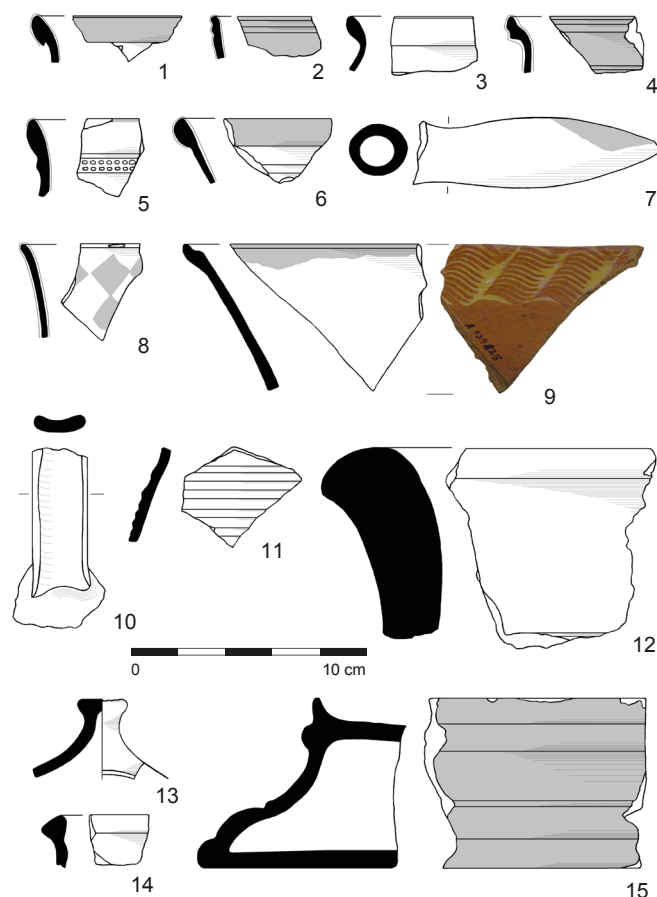

soubor pak doplňuje několik zlomků raně novověkých komorových kachlů, z nichž je nejlépe dochována část patečního či římsového profilovaného kachle s čelní stěnou pokrytou hnědou polevou (obr. 48: 15). Blíže nezařazený zůstává ohnutý železný hřebík s oválnou hlavicí.

Poprvé je Strážov v písemných pramenech zmíněn pouze nepřímo k roku 1287, a to v přídomku Luděře ze Strážova; představitele tohoto rodu lze zaznamenat ještě v průběhu 1. poloviny 14. století. V pozdější době se v držení zdejšího vrchnostenského dvora vystřídal několik majitelů, až byl Strážov připojen k sousednímu Luděřovu (srov. Koudela, Navrátil 1999, 11–13; Hosák 2004, 531). Na základě představeného konvolutu máme doloženo kontinuální osídlení v intravilánu Strážova od 14. do 19./20. století. Dosud jsme z obce evidovali pouze raně novověké pohřebiště zachycené podél silnice spojující Strážov s Drahanovicemi (Dohnal 1972, 27). Výše popsaná kolekce keramického materiálu přispívá k lepšímu poznání hmotné kultury středověké a raně novověké vesnice na střední Moravě.

Literatura

- Dohnal, V. 1972: Přírůstky archeologického oddělení Vlastivědného ústavu v Olomouci v letech 1969–1970. *Zprávy Vlastivědného ústavu v Olomouci* 154, 21–30.
- Hosák, L. 2004: *Historický místopis země Moravskoslezské*. Praha: Academia.
- Koudela, M., Navrátil, P. 1999: *Paměti obce Luděřova*. Olomouc: Danal.

Obr. 48. Drahanovice. Výběr nálezů. Kresba L. Hlubek.

Fig. 48. Drahanovice. Selection of finds. Drawing by L. Hlubek.

Summary

In 2023, the Regional Museum in Olomouc acquired a collection of medieval and modern-period pottery from the plot of House No. 101 in Drahanovice (Strážov cadastral area, Olomouc District). The earliest finds can be dated to the 14th–15th centuries, while the majority to the 16th–19th/20th centuries (Fig. 48).

Lukáš Hlubek

Dubicko (okr. Šumperk)

„Na Tvrzi“, „Za Kostelem“, parc. č. 317/5, 317/7.

Vrcholný středověk. Tvrz/hrad. Vertikální řez. Záchraný výzkum.

Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum v Šumperku, p. o., přír. č. DEM 5/2023.

Lokalizace: WGS-84: 49.8280719N, 16.9694931E

Při záchraném výzkumu v Dubicku byla na stavbě rodinného domu na parcele č. 317/7 v roce 2021 prozkoumána část vrcholně středověké tvrže v podobě příkopu (obj. č. 887) a velkého zahloubeného sídlištního objektu (obj. č. 891) s celým skeletem psa na jeho dně (Halama 2022). Archeozoologická analýza následně prokázala, že kostra psa z obj. č. 891 patřila mladému velkému loveckému psu, podobnému polskému chrtovi nebo irskému vlkodavovi (Nývtová Fišáková 2023). Výsledky zadaných analýz izotopů zatím nejsou známy.

V červnu 2023 proběhlo několik dalších drobných zemních prací, souvisejících s dokončením stavby rodinného domu a jeho zázemí a které byly taktéž archeologicky sledovány. Na parcele č. 317/7 byla hloubena jáma pro dešťovou retenční nádrž (cca 340 × 300 cm), nacházející se jihozápadně od výzkumné plochy z roku 2021. Dále jsme, vzhledem k záměru stavebníka rozhrnout na západní části pozemku hromady zeminy, realizovali dvě paralelní úzké liniové sondy o šířce 50 cm na úroveň podloží, aby zde byl ověřen případný další výskyt archeologických objektů. Žádný vrcholně středověký kontext se zde však již nenacházel. V jižní liniové sondě, a to v její západní části, jsme zdokumentovali pouze sídlištní objekt kultury lužických popelnicových polí – č. 922 (k tomuto období naposledy Kalábek 2024; Tomešová 2024).

Nejzajímavější zjištění tak přinesl 1 m široký výkop pro vodo- vodní a kanalizační přípojku na sousední parcele č. 317/5, jihovýchodně od stavby domu. V obou jeho protilehlých profilech bylo totiž rozpoznáno mísovité zahloubení, jehož profily, charakter výplně a nálezy vrcholně středověké keramiky potvrzují, že jde o další průběh příkopu středověké tvrže, zkoumaného v půdorysu rodinného domu v roce 2021 (obj. č. 887; Halama 2022). Zdá se, že právě v tomto úseku se příkop ztlačil, což by plně korespondovalo s jeho předpokládaným okrouhlým či mírně oválným půdorysem okolo centrální zástavby tvrže.

Literatura

- Halama, J. 2022: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 63(2), 152–153.
- Kalábek, M. 2024: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 65(1), 206.
- Nývtová Fišáková, M. 2023: *Analýza zvířecího osteologického materiálu z lokality Dubicko, Za kostelem (tvrz, rok výzkumu 2021)*. Rukopis. Uloženo: u autora.
- Tomešová, B. 2024: Dubicko (okr. Šumperk). *Přehled výzkumů* 65(1), 206.

Summary

A minor fieldwork on Plot No. 317/7 in Dubicko (Šumperk District) built upon a 2021 excavation, which revealed a part of a high medieval fortress, particularly a ditch and a large subsurface settlement feature. Excavating a hole for a retention tank and two linear trenches in the western part of the plot revealed no further medieval features. However, the most interesting discovery came from a 1-meter-wide trench for water and sewage connections on the neighboring Plot No. 317/5, southeast of the house. In both opposing profiles, another part of the ditch (Feature 887) was identified.

Jakub Halama

Hajany (okr. Brno-venkov)

Východně od obce.

Raný středověk, vrcholný středověk. Sídliště, příkopové ohrazení. Vertikální řez. Záchranný výzkum. Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84: 49.1107839N, 16.5607067E

V průběhu archeologického dohledu při rekonstrukci silnice II/152 Hajany – Želešice byly zachyceny archeologické situace pouze v k. ú. Hajany, a to při zemních pracích spočívajících ve svahování břehu silnice a skrývce během výměny konstrukčních vrstev komunikace. Bylo zachyceno celkem sedm archeologických objektů (obr. 49). Objekty 500 a 501 představují zbytky zanesených žlabů probíhajících kolmo ke stávající vozovce, objekt 502 pak hlubší příkop. Z objektu 502 pocházejí nálezy ze 13. století. Ačkoliv z objektů 500 a 501 žádné nálezy nepocházejí, je pravděpodobné, že spolu mohou souviset a spadat do stejného období. Příkop 502 je navíc zachycený na leteckých fotografiích z let 1998 a 1999, kdy je zřejmé, že opisuje mírný oblouk zprvu kopírující v cca 30–40m vzdálenosti těleso silnice ze Želešic a postupně se stáčí západním směrem k obci (obr. 50). Interpretace této situace není jasná, pro katastr Hajan nejsou k dispozici zprávy o tom, že by v těchto místech byla situována

Obr. 49. Hajany. Fotografická dokumentace profilu příkopu. Foto I. Čižmář.

Fig. 49. Hajany. Photodocumentation of the ditch profile. Photo by I. Čižmář.

Obr. 50. Hajany. Letecká fotografie s vyznačením průběhu příkopu. Foto M. Bálek.

Fig. 50. Hajany. Aerial photo showing the course of the ditch. Photo by M. Bálek.

např. zaniklá středověká vesnice, tvrz nebo vojenské ležení. Není tedy ani zřejmé, co by příkop mohl obepínat. Případné opevnění však bylo situované tak, aby jeho část probíhala nad tehdejší důležitou komunikací při vyústění z údolí Hajanského potoka. Nabízí se tedy možnost neznámého vojenského ležení nebo zaniklé vsi, která není zachycena v písemných pramenech. Pro bližší pochopení účelu ohrazení/opevnění bude potřeba provést kromě detektorového povrchového průzkumu také geofyzikální průzkum pro zjištění přesného průběhu příkopu/příkopů, doplněný následnými sondážemi, které by snad mohly upřesnit dataci jak většího příkopu, tak menších žlabů. V břehu rekonstruované silnice byly dále zaznamenány dvě menší sloupové jámy (objekty 504 a 505) a v přilehlé skrývce rovněž součást otopného zařízení / pece (objekt 506), související zřejmě se středověkým osídlením tohoto místa.

Nejstarší komponentu tvoří objekt 503, který je možné na základě keramického materiálu datovat do 9.–10. století. Jde patrně o součást na profilu zachycené zemnice, která byla z jedné strany porušena výkopem pro drenáž, a zbytek půdorysu zabíhal pod profil v břehu u komunikace. Tato situace dokládá existenci starší osady již v době hradištní, tedy několik set let před prvními zmínkami o stávající vsi.

Literatura

Neuveдено.

Summary

During a rescue archaeological excavation conducted in connection with the reconstruction of Hajany – Želešice road II/152, archaeological features from the Early Middle Ages were discovered (Hajany cadastral area, Brno-Country District). Noteworthy is also a ditch dating to the first half of the 13th century, enclosing an undetermined area (a deserted medieval village or military camp?) (Fig. 49, 50).

Ivan Čižmář